

det forekommer mig dog, at det er umuligt under Forhandlingerne ganste at see bort fra de to andre Forslag, og jeg antager, at det idetmindste maa være tilladt til Sammenligning at omtale dem alle tre. Naar jeg saaledes skal tillade mig at sammenligne det Forslag, der er indbragt af Folkethingsmanden for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther), med det Forslag, der er indbragt af Folkethingsmanden for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen), saa er efter mit Begreb den væsentligste Forskjel, seet fra Fæsternes Standpunkt, den, at det førstnævnte Forslag saagodt som tvinger Fæsterne til at kjøbe; thi dersom de ikke gjøre dette, ville de efter en vis Arræfles Forløb, eller ialfald ved Fæstets Udløb, aldeles have forskjert for sig og Familie den Ret, som Lovforslaget tilfigter at give dem, og det er Noget, der efter min Formening for Mange kan være meget misligt. Det er ikke enhver Fæsters Leilighed saaledes at skulle kjøbe, eller at see de Rettigheder, der ere ham tiltænkte, blive aldeles forspildte. Det andet Forslag derimod udøver ikke en saadan Tvang paa Fæsteren, han kan efter det rolig blive siddende sin Fæstetid ud, og hans Børn efter Fæstets Udløb være omtrent ligesaa heldig stillede, som de vilde blive, om Fæsteren kjøbte i levende Live; men til Gjengæld har det andet Forslag rigtignok den Ulempe, at det aabner Godseierne Udgang til at komme i Besiddelse af endeel Bondejord, og det kan jo ikke Andet end blive farligt for Bondestanden i det Hele. Det af det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds forelagte Forslag har desuden den Omstændighed ved sig, at det blander Staten ind i de Forhold, navnlig med Pengevæsenet, paa en Maade, som jeg veed vil affrække nogle og maaskee ikke saa faa Medlemmer af dette Thing fra at stemme for Forslaget, skjøndt de maaskee ellers vilde have været tilbøielige dertil, naar ikke denne Indblanding fra Statens Side var foreslaaget. Naar jeg altsaa nærmest skal holde mig til det andet Forslag, saa er det første Anstøds punkt for mig § 9. Man lægger i dette Forslag, omi jeg tør bruge det Udtryk, en Fælde for Fæsterne, som Mange ganste vist ikke ville undgaae at falde

i. Naar der bliver gjort dem favorable Tilbud om at faae en Gaard paany i Fæste, medens de derimod vilde komme til at sidde haardt i det, naar de skulde overtage den til Selveiendom, saa vilde maaskee Nogle af Nødvendighed, Andre af Kortsynethed gaae ind paa at modtage et saadant Tilbud uden tilfuldt at overveie, hvad Følgen vil blive for deres Efterkommere. Men skjøndt jeg anseer denne Bestemmelse for at være farlig og for at kunne blive meget farlig, saa troer jeg dog ogsaa at turde anlage; at den ikke i saa grumme mange Tilfælde vil faae saa Meget at betyde, thi jeg troer nemlig, at det ikke vil blive nær alle Godseierne, som ville sætte nogen Priis paa at faae den anvendt, da de ikke ville kunne vente at faae den anvendt i en saadan Udstræfning, at det vilde blive det meste af Fæstegodsset, der kunde beholdes paa denne Maade, da mange af Fæsterne ville foretvække strax at faae denne Sag afgjort saaledes, at de fik Gaarden til Selveiendom. Dernæst fremkom der i dette Forslags § 14 en Bestemmelse, hvorved der aabnes Godseierne Udgang til at indkjøbe en Tiendedeel af Godsset for at faae Raadighed derved som over Hovedgaardsjord. Jeg antager, at det er den ærede Forslagsstillers Mening, at der af Kjøbesummen for det, der paa denne Maade bliver kjøbt, ogsaa skulde udbetales den fratraadte eller bortdøde Fæsters Arvinger den samme Trediedeel. Hvis det var Tilfældet, og det er det vel, da var det ganste vist ikke saa slemt som ellers, men det er dog altid Noget, som for Bondestanden i det Hele taget kan have en ikke ringe skadelig Betydning. Der er dernæst i § 28 holdt en Udgang aaben til, at de $\frac{1}{10}$ af Bondegodsset paa et Gods kan bortselges underhaanden, og dette maa jo medføre, at den ene Tiendedeel i Genhold til Loven af 19de Februar 1861 vil kunne indbrages som Hovedgaardsjord uden nogensthemst Erstatning til den fratraadte Fæsters Arvinger. Dette er nu efter min Betragtning det Alleruheldigste ved dette Forslag. Jeg har aldrig kunnet komme til andet Resultat, end at Lovgivningsmagten i sin Tid gjorde en stor Uret mod disse Tiendegaardesfolk, idet den berøvede dem Udgang at komme i Besiddelse af Fæste-